

PRAX PRÁVNEJ INTERPRETÁCIE NÁLEZOV ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY VYDANÝCH V KONANÍ O SÚLADE PRÁVNÝCH PREDPISOV

LUDMILA GAJDOŠÍKOVÁ

Ústavný súd Slovenskej republiky/Constitutional court of Slovak republic

Abstract in original language

Nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len "ústavný súd") vydaných v konaní o súlade právnych predpisov sú všeobecne záväzné podľa čl. 125 ods. 6 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len "ústava") a vyhlasujú sa spôsobom ustanoveným v Zbierke zákonov Slovenskej republiky. Sú jedným z prameňov práva. Ich právna interpretácia má svoje špecifiká, vzhľadom na "adresáta", pre ktorého je predovšetkým takýto nález ústavného súdu právne relevantný, a teda aj prioritne adresovaný. Podľa čl. 125 ods. 3 ústavy je totižto normotvorca, ktorý vydal právny predpis, o ktorom rozhodol ústavný súd, že je (celý, jeho časť alebo ustanovenie) v nesúlade s právnym predpisom vyššieho stupňa právnej sily, predovšetkým s ústavou, v nesúlade, povinný ho do šiestich mesiacov od vyhlásenia nálezu ústavného súdu zosúladiť s právnym predpisom vyššieho stupňa právnej sily. V konaní o súlade právnych predpisov sú napádané najčastejšie zákony ako nesúladne s ústavou. Normotvorná prax zákonodarcu k premietnutiu náleзов ústavného súdu vydaných v konaní o súlade právnych predpisov do právneho poriadku nie je rovnaká.

Príspevok sa venuje právnej interpretácii jednotlivých náleзов ústavného súdu vydaných v konaní o súlade právnych predpisov od roku 2000.

Key words in original language

Právna interpretácia; Nálezy ústavného súdu vydané v konaní o súlade právnych predpisov; Normotvorná prax zákonodarcu na reakciu náleзов ústavného súdu.

Abstract

The findings of the Constitutional Court of the Slovak Republic (further only "Constitutional Court") issued in the proceedings on conformity of legal regulations are generally binding according to Article 125 Section 6 of the Constitution of the Slovak Republic (further only "Constitution") and they are promulgated in the manner laid down by a law. They are one of the sources of law. Their legal interpretation has its specific features with regard to the "addressee" for whom first of all is such a finding of the Constitutional Court, legally relevant and to whom it is also preferentially addressed. According to Article 125, that is to say the legal body which issued the legal regulation which was considered by the finding of the

Constitutional Court being as a whole, in its some parts or in some of its provisions in inconformity with a legal regulation of a higher degree of legal force, first of all with the Constitution, is obliged within six months from the promulgation of the finding of the Constitutional Court to harmonize it with the legal regulation of a higher degree of legal force. In the proceedings on conformity of legal regulations there are most often challenged laws as being in inconformity with the Constitution. The lawmaking practice of the legislator concerning the incorporation of the findings of the Constitutional Court issued in the proceedings on conformity of legal regulations into the legal order is not uniform.

This paper is dealing with legal interpretation of all the findings of the Constitutional Court which have been issued in the proceedings on conformity of legal regulations since 2000.

Key words

Practice of legal interpretation; Findings of the Constitutional Court issued in the proceedings on conformity of legal regulations; The lawmaking practice of the legislator concerning the findings of the Constitutional Court.

Konanie o súlade právnych predpisov je klasickou a štandardnou právomocou väčšiny ústavných súdov vo svete s tým, že uvedené konanie má v každom štáte svoje špecifiká. Konanie o súlade právnych predpisov má svoje špecifiká aj vo vzťahu k iným konaniam patriacim do právomoci a realizovanými ústavným súdom. Konanie a rozhodovanie o súlade právnych predpisov je súčasťou ústavnej a zákonnej úpravy ústavného súdnictva Slovenskej republiky od jej samotného vzniku, t. j. od 1. januára 1993.

Konanie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) o súlade právnych predpisov, ktoré sa podľa čl. 125 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) spolu s konaním o sťažnostiach podľa čl. 127 ústavy majú nielen dominantné postavenie v rámci všetkých konaní, ktoré patria do právomoci ústavného súdu (celkom 16), ale patria vo všeobecnosti medzi štandardné agendy ústavných súdov. Vzhľadom na výsledok týchto konaní, ktorým je rozhodnutie ústavného súdu vo veci samej - nález (inak rozhoduje ústavný súd v týchto konaniach uznesením) je nanajvyš aktuálna právna interpretácia týchto rozhodnutí. Obidve z uvedených konaní majú svoje osobitosti a v nadväznosti na ne ich má aj právna interpretácia rozhodnutí vydaných v týchto konaniach.

Čo majú spoločné a v čom sa líšia...

Kým rozhodnutia vydané v týchto konaniach v rámci predbežného prerokovania návrhu/návrhov, vzhľadom na nemeritórnu povahu majú formu uznesenia, formu nálezu v obidvoch druhoch konania majú rozhodnutia vo veci samej a sú právne relevantné pre adresátov, pre ktorých

sú určené (hoci s inou intenzitou svojej záväznosti). Okruh týchto adresátov sa už podstatne líši. Nálezy vydané v konaní o súlade právnych predpisov sú vzhľadom na ich všeobecnú záväznosť určené širokému, bližšie neurčenému okruhu subjektov (predovšetkým však zákonodarcovi, ktorého ústavnou povinnosťou je premietnuť nález ústavného súdu štandardnou legislatívnou technikou do „ústavne nesúladneho“ právneho predpisu). Nálezy vydané v konaní o sťažnostiach sú adresované a určené účastníkom tohto konania a sú pre nich záväzné bez „kvality“ všeobecnej záväznosti, keďže ide o rozhodnutia v individuálne určených veciach.

1. SPÔSOB INTERPRETÁCIE NÁLEZOV ÚSTAVNÉHO SÚDU VYDANÝCH V KONANÍ O SÚLADE PRÁVNYCH PREDPISOV ZÁKONODARCOM

Najzásadnejším odlišovacím znakom oproti iným konaniam, ktoré sú v právomoci ústavného súdu, je povaha rozhodnutia (nálezu) vydaného ako výsledok tohto konania o súlade právneho predpisu, a to jeho všeobecná záväznosť. Túto vlastnosť má popri konaní o súlade právnych predpisov len konanie o výklade ústavy alebo ústavného zákona realizovaného na základe čl. 128 ústavy.

Všeobecná záväznosť právoplatných náleзов vydaných v konaní o súlade právnych predpisov (čl. 125 ods. 6 ústavy) „posúva“ tieto nálezy ústavného súdu do polohy prameňov práva, resp. jedného z prameňov práva a sú súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky. Spôsob vyhlasovania náleзов ústavného súdu, ktorý je identický so spôsobom ustanoveným na vyhlasovanie zákonov aj po formálnoprávnej stránke spôsobu svojej publikácie v Zbierke zákonov Slovenskej republiky (ďalej len „zbierka zákonov“), „zaraďuje“ tieto nálezy svojou charakteristikou ku „klasickým“ právnym predpisom a zákonom. Ide o jedinečnú vlastnosť rozhodnutia orgánu súdnej moci, keďže v zásade žiadne iné „súdne“ rozhodnutie takúto vlastnosť nemá (s výnimkou rozhodnutí o výklade podľa čl. 128 ústavy).

Vyhlásením v zbierke zákonov má nález ústavného súdu vydaný v konaní o súlade právnych predpisov okamžité právne účinky:

- právne predpisy, ich časti alebo jednotlivé ustanovenia, o ktorých ústavný súd rozhodol, že nie sú v súlade s ústavou, ústavnými zákonmi, ale s medzinárodnou zmluvou, s ktorou vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom (ďalej len „s ústavou“), strácajú svoju účinnosť, t. j. ich aplikácia sa „zastavuje“ a nemajú žiadne právne účinky.

Ústava v čl. 125 ods. 3 prikazuje (ustanovuje povinnosť) zákonodarcovi (kľúčovému „autorovi“ právnych predpisov), t. j. orgánu, ktorý vydal taký právny predpis nesúladný s ústavou, uviesť ho do šiestich mesiacov od vyhlásenia rozhodnutia ústavného súdu do súladu s ústavou, ak ide o „podzákoné právne predpisy“ [čl. 125 ods. 1 písm. b) a c) ústavy] aj s

inými zákonmi a ak ide o predpisy uvedené v čl. 125 ods. 1 písm. d) ústavy, aj s nariadeniami vlády a so všeobecne záväznými právnymi predpismi ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy. „Sankciou“ za nesplnenie tejto povinnosti je strata platnosti takého právneho predpisu, jeho časti alebo jednotlivého ustanovenia po márnom uplynutí šiestich mesiacoch legislatívnej pasivity zákonodarcu (normotvorcu) od vyhlásenia nálezov v zbierke zákonov. Znamená to, že ústavný súd síce sám právo netvorí, ale „derogačnými“ dôsledkami svojho nálezov vydaného v konaní o súlade právnych predpisov zasahuje do právneho poriadku. Z tohto dôvodu je preto často označovaný aj za negatívneho zákonodarcu.

Ako sa zákonodarcu (normotvorcu) vyrovnáva s nálezmi ústavného súdu a aká je prax právnej interpretácie nálezov ústavného súdu zo strany samotného zákonodarcu (normotvorcom), to možno dokumentovať na výsledkoch doterajšej rozhodovacej činnosti ústavného súdu v konaní o súlade právnych predpisov a na konkrétnych reakciách zákonodarcu na jednotlivé nálezov ústavného súdu v konfrontácii s rešpektovaním ústavnej povinnosti zákonodarcu zakotvenej v čl. 125 ods. 3 ústavy uviesť nesúladné právne predpisy do súladu s ústavou v lehote šiestich mesiacov od ich vyhlásenia v zbierke zákonov.

Doterajšie skúsenosti z praktického vyrovnania sa zákonodarcu s nálezmi ústavného súdu signalizujú, že postup zákonodarcu pri zosúladení zákona, jeho časti, prípadne jednotlivého ustanovenia s ústavou je diferencovaný. Pri vyrovnávaní sa zákonodarcu s nálezmi ústavného súdu sa tento postup v jednotlivých prípadoch výrazne líši.

Vyrovnanie sa s nálezmi ústavného súdu vydanými v konaní o súlade právnych predpisov má dva aspekty (dve úrovne) posudzovania:

a) z hľadiska zákonodarcu/normotvorcu, ktorý právny predpis vydal a ktorého ústavnou povinnosťou je do šiestich mesiacov od vyhlásenia nálezov v zbierke zákonov právny predpis zosúladiť s ústavou, v opačnom prípade, ak „adresát“ realizácie tohto príkazu (povinnosti) na nález ústavného súdu nezareaguje, daný právny predpis, jeho časť, ustanovenie, ktoré boli vyhlásené za nesúladné s ústavou, ex constitutione strácajú svoju platnosť a prestávajú byť súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky;

b) z hľadiska aplikácie takého právneho predpisu ktorýmkoľvek orgánom verejnej moci, ktorý má (každý) v čl. 152 ods. 4 ústavy zakotvený generálny príkaz vykladať a uplatňovať ústavné zákony, zákony a ostatné všeobecne záväzné predpisy v súlade s ústavou.

V konaní o súlade právnych predpisov ústavný súd od roku 2001 (od prijatia „veľkej“ novely ústavy, a to ústavného zákona č. 90/2001 Z. z.) rozhodol nálezom, v ktorom vyslovil nesúlad právneho predpisu, jeho časti alebo

ustanovenia s ústavou v 26 konaniach o súlade právnych predpisov (z nich je uverejnených v zbierke zákonov dosiaľ 25).

Doterajšie skúsenosti svedčia o tom, že istý vplyv na vyrovnanie sa s nálezom ústavného súdu má aj „rozsah“ vysloveného nesúladu, t. j. spôsob reakcie zákonodarcu závisí aj od toho, či sa týkal jedného ustanovenia, viacerých ustanovení, časti alebo celého právneho predpisu.

Rozhodovanie z hľadiska „rozsahu“ vysloveného nesúladu možno rozdeliť v nálezoch ústavného súdu prijatých v sledovanom období do troch skupín, a to

Vyslovenie nesúladu		
jedného ustanovenia	viacerých ustanovení celéhoprávneho predpisu	
PL. ÚS 25/01	PL. ÚS 15/03	PL. ÚS 29/05
PL. ÚS 26/01	PL. ÚS 38/03	
PL. ÚS 1/04	PL. ÚS 49/03	
PL. ÚS 8/04	PL. ÚS 6/04	
PL. ÚS 9/04	PL. ÚS 12/05	
PL. ÚS 11/04	PL. ÚS 19/05	
PL. ÚS 11/05	PL. ÚS 25/05	
PL. ÚS 14/05	PL. ÚS 15/06	
PL. ÚS 23/06	PL. ÚS 16/06	
PL. ÚS 67/07	PL. ÚS 18/06	
	PL. ÚS 3/08	
	PL. ÚS 6/08	
	PL. ÚS 11/08	
	PL. ÚS 17/08	
	PL. ÚS 13/09	
10 – krát	15 – krát	1 – krát

Postup zákonodarcu z hľadiska reakcie na jednotlivé nálezy ústavného súdu možno rozdeliť do dvoch skupín:

1. Zákonodarca nereagoval, lebo

a) už platila novela – nová právna úprava napadnutého ustanovenia, časti právneho predpisu (PL. ÚS 25/01, PL. ÚS 15/03, PL. ÚS 11/04, PL. ÚS 17/08 – 4 prípady);

b) nepovažoval za potrebné reagovať na nález ústavného súdu (PL. ÚS 1/04, PL. ÚS 9/04, PL. ÚS 11/05, PL. ÚS 12/05, PL. ÚS 14/05, PL. ÚS 19/05, PL. ÚS 16/06, PL. ÚS 67/07 – 8 prípadov); praktickému uplatňovaniu/aplikácii takého právneho predpisu však nič nebránilo;

c) mu ešte neuplynula šesťmesačná lehota ustanovená v čl. 125 ods. 3 (PL. ÚS 3/08, PL. ÚS 11/08, PL. ÚS 13/09 – 3 prípady);

d) nález ešte nebol uverejnený v zbierke zákonov (PL. ÚS 23/06 – 1 prípad).

Z prehľadu o vyslovení nesúladu z hľadiska „rozsahu“/počtu napadnutých ustanovení prevažuje absencia reakcie zákonodarcu na nález ústavného súdu v prípadoch, v ktorých ústavný súd vyslovil nesúlad len jedného ustanovenia napadnutého právneho predpisu s ústavou.

2. Zákonodarca reagoval

a) v rámci ustanovenej šesťmesačnej lehoty (PL. ÚS 26/01, PL. ÚS 49/03, PL. ÚS 6/04, PL. ÚS 25/05, PL. ÚS 15/06 – 5 prípadov);

b) po uplynutí šesťmesačnej lehoty (PL. ÚS 39/03, PL. ÚS 8/04, PL. ÚS 29/05, PL. ÚS 18/06, PL. ÚS 6/08 – 5 prípadov).

Spôsob reakcie zákonodarcu na nález ústavného súdu možno rozdeliť do niekoľkých skupín:

1. reakcia nulová:

- podľa zákonodarcu reakcia nebola potrebná, po uplynutí šiestich mesiacov v dôsledku straty platnosti nesúladných ustanovení síce ustanovenia, ktoré boli „označené“ ústavným súdom ako nesúladné s ústavou, prestali byť súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky, ale nič nebránilo aplikácii príslušného právneho predpisu – bola možná a nevyvolávala osobitné problémy;

2. reakcia v čase a „klasická“:

- zákonodarca reagoval nielen v čase, ale „klasicky“ - štandardnou legislatívnou technikou a v štandardnom legislatívnom procese prijal právne riešenie akceptujúce nález ústavného súdu a prijal novú právnu úpravu alebo jej novelizáciu, ktoré boli bezprostrednou reakciou na nález ústavného súdu (napr. klasickou reakciou na nález ústavného súdu PL.

ÚS 25/05 zo 7. júna 2006 vyhláseného v zbierke zákonov 19. júla 2006 pod. č. 460/2006 Z. z. bolo prijatie novely zákona č. 461/2003 Z. z., a to zákona č. 529/2006 Z. z. účinného od 1. októbra 2006, ktorým sa riešili nároky na invalidné dôchodky vzniknuté za účinnosti predchádzajúcej právnej úpravy, ako aj reakcia na nález ústavného súdu PL. ÚS 15/06 z 20. mája 2009 vyhláseného v zbierke zákonov 1. októbra 2009 týkajúceho sa problematiky zbraní a streliva, prijatím novely zákona č. 190/2003 Z. z. o strelných zbraniach a strelive a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov účinnej od 1. novembra 2009, a to zákona č. 440/2009 Z. z.);

3. reakcia logická:

- zákonodarca reagoval na nález ústavného súdu zrušením ustanovenia, vysloveného ako nesúladne s ústavou (napr. PL. ÚS 26/01), aj keď išlo vlastne o „zopakovanie“, resp. „premietnutie“ nálezú ústavného súdu do právneho predpisu, legislatívno-technickým vypustením nesúladneho ustanovenia z právneho predpisu, a to napriek priamym de facto ex constitutione derogačným účinkom čl. 125 ods. 3 ústavy. Z rozhodovacej činnosti ústavného súdu však vyplýva, že aj reakcia „logická“ by sa mala pohybovať v limitoch čl. 125 ods. 3 ústavy, inak je právne irelevantná;

4. reakcia mimoriadna:

- ústavný súd vyhlásil celý zákon za nesúladný s ústavou (PL. ÚS 29/05, a to zákon č. 335/2005 Z. z. o preukazovaní pôvodu majetku), avšak zákonodarca v šesťmesačnej lehote ustanovenej v čl. 125 ods. 3 ústavy na tento nález nezareagoval. Až 4. marca 2010 prijal nový zákon č. 101/2010 o preukazovaní pôvodu majetku, ktorý nadobudne účinnosť 1. januára 2011. Zákonodarca reagoval na nález ústavného súdu novou komplexnou právnou úpravou preukazovania pôvodu majetku, ale až takmer jeden a pol roka od vyhlásenia nálezú ústavného súdu; vzhľadom na právny charakter riešenej problematiky je táto mimoriadna reakcia zákonodarcu akceptovateľná;

5. reakcia neštandardná

- zákonodarca reagoval na vyslovenie nesúladu zákona č. 458/2003 Z. z. o zriadení Špeciálneho súdu a Úradu špeciálnej prokuratúry a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a súvisiacich ustanovení príslušných právnych predpisov upravujúcich otázky týkajúce sa Špeciálneho súdu s označenými článkami ústavy v náleze ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/08 z 20. mája 2009, ktorý bol uverejnený v zbierke zákonov 17. júla 2009 pod č. 290/2009 Z. z., ešte pred uverejnením nálezú v zbierke zákonov, keď prijal 18. júna 2009 zákon o Špecializovanom trestnom súde a o zmene a doplnení niektorých

zákonov, ktorý bol vyhlásený v zbierke zákonov pod č. 291/2009 Z. z., presne v deň vyhlásenia nálezov ústavného súdu;

6. reakcia vylučujúca účinky nálezov ústavného súdu:

- zákonodarca v nadväznosti na prijatie nálezov ústavného súdu z 19. októbra 2005 vyhláseného v zbierke zákonov 30. decembra 2005 pod č. 638/2005 Z. z. „obišiel“ prijatím ústavného zákona z 20. apríla 2006 č. 254/2006 Z. z. o zriadení a činnosti výboru Národnej rady Slovenskej republiky na preskúmavanie rozhodnutí Národného bezpečnostného úradu účinného od 11. mája 2006 nález ústavného súdu, ktorý rozhodol o neústavnosti § 30 ods. 4 až 7 zákona č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov, a ktorý sa týkal zriadenia „odvolacej komisie“, ktorú zákonodarca nahradil „preskúmavacím výborom“ zriadeným už uvedeným ústavným zákonom; postavenie „kritizovaného“ druhostupňového správneho orgánu v štruktúre orgánov Národnej rady Slovenskej republiky tým de facto zachoval a jeho názov len „kozmeticky“ upravil.

2. SPÔSOB INTERPRETÁCIE NÁLEZOV ÚSTAVNÉHO SÚDU ĎALŠÍMI SUBJEKTMI

V právnoaplikačnej praxi sa aj vo vzťahu k ústavnému súdu uplatňuje základné interpretačné pravidlo zakotvené v čl. 152 ods. 4 ústavy, podľa ktorého výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s ústavou. Ide o generálny interpretačný princíp uplatňovaný ústavným súdom aj vo svojej rozhodovacej činnosti.

Táto interpretačná klauzula (požiadavka) sa v rozhodnutiach ústavného súdu vyskytuje spolu v 449 prípadoch, z toho

	počet prípadov
do 1. júla 2001 celkom	28
v konaní podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy	6
v nálezoch vydaných v tomto konaní	6
v konaní podľa čl. 127 ústavy	0
v nálezoch vydaných v konaní podľa čl. 127 ústavy	0
v konaní podľa čl. 130 ods. 3 ústavy	9
v nálezoch vydaných v tomto konaní	7

od 1. júla 2001 celkom	421
v konaní podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy	16
v nálezoch vydaných v tomto konaní	4
v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy	381
v nálezoch vydaných v tomto konaní	122

Uplatnenie tohto interpretačného princípu prevažuje v konaní o individuálnych sťažnostiach. V konaní o súlade právnych predpisov je uplatnenie tohto princípu typické najmä v konaniach, v ktorých ústavný súd návrh odmieta, t. j. v zásade v nemeritórnych rozhodnutiach, resp. návrhu nevyhovuje, čo vlastne zodpovedá podstate konania o súlade právnych predpisov, kde prvotným účelom tohto konania je posúdenie jeho súladu s ústavou, a nie jeho interpretácia potrebná na ústavne konformnú aplikáciu právneho predpisu, ako je to v individuálnych veciach.

K spôsobu interpretácie nálezov ústavného súdu možno uviesť nasledovné postrehy:

1. Všetky orgány verejnej moci sú povinné interpretovať výklad ústavných zákonov, zákonov a ďalších právnych predpisov v súlade s generálnym interpretačným princípom zakotveným v čl. 152 ods. 4 ústavy, podľa ktorého takýto výklad musí byť v súlade s ústavou.

V konaní o súlade právnych predpisov by použitie tohto pravidla malo byť skôr výnimočné. V tejto súvislosti treba uviesť, že rastie počet návrhov na začatie konania o súlade právnych predpisov, v ktorých súdy síce navrhujú vysloviť nesúlad právnych predpisov, ich častí, jednotlivých ustanovení, avšak s očakávaniami „získania“ výkladu toho právneho predpisu, ktorý majú vo svojej rozhodovacej činnosti aplikovať v náleze ústavného súdu.

2. Účinky nálezov vydaných v konaní o súlade právnych predpisov platia ex nunc, nie späť. Za neštandardnú potom možno uviesť interpretáciu nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 12/05 z 28. novembra 2007 uverejneného v zbierke zákonov 23. januára 2008 pod č. 15/2008 Z. z., ktorý sa týka posúdenia ústavnosti „zmrazovania“ valorizácie platov sudcov posúvaním nadobudnutia účinnosti zákonného mechanizmu tohto zvyšovania zakotveného v § 77 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediach a o zmene a doplnení niektorých zákonov ustanovené v čl. IV. tohto zákona, ktorý sa zákonmi č. 185/2002, a č. 502/2003, prijímanými na jednotlivé kalendárne roky, posúval a z tohto dôvodu ústavný súd prijal návrh na posúdenie týchto „termínovo limitovaných zákonov“ na ďalšie konanie za účelom posúdenia ich súladu s čl. 1 ods. 1, čl. 2, čl. 141 ods. 1a 2 a s čl. 144

ods. 1 ústavy. Nie neštandardná legislatívna technika, ale neštandardná interpretácia nálezu ústavného súdu týkajúca sa uplatňovania nárokov dotknutých sudcov je v pozornosti záujmu legislatívnych odborníkov.

3. V súvislosti s aplikáciou nálezu sp. zn. PL. ÚS 38/03, ktorého účinky „nastali“ jeho uverejnením 15. júla 2003 v zbierke zákonov pod č. 396/2004 Z. z., ktorým ústavný súd vyslovil nesúlad § 38 ods. 4 zákona č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov s čl. 20 ods. 1 druhou vetou a s čl. 20 ods. 1 a 4 v spojení s čl. 12 ods. 2 ústavy a s čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 14 dohovoru sa začala rozchádzať rozhodovacia prax všeobecných súdov, ako aj rozhodovacia prax jednotlivých senátov ústavného súdu. Keďže právna interpretácia tohto nálezu zo strany jednotlivých senátov ústavného súdu nebola jednotná, ústavný súd v súlade s § 6 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov, podľa ktorého plénum ústavného súdu rozhoduje o zjednotení odchylných právnych názorov senátov, prijal uznesením č. k. PLz. ÚS 1/06-4 z 11. októbra 2006 zjednocujúce stanovisko týkajúce sa aplikácie nálezu č. k. PL. ÚS 38/03-39 zo 17. mája 2004, v ktorom uviedol v bode 2. výroku označeného uznesenia, že

„Stratou účinnosti a následne platnosti § 38 ods. 4 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení zákona č. 138/2003 Z. z. na základe nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. PL. ÚS 38/03-89 zo 17. mája 2004 o nesúlade § 38 ods. 4 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení zákona č. 138/2003 Z. z. s čl. 20 ods. 1 druhou vetou v spojení s čl. 13 ods. 3 a 4 Ústavy Slovenskej republiky, uverejneného v Zbierke zákonov Slovenskej republiky 15. júla 2004, sa obnovuje znenie § 38 ods. 4 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní platné a účinné do nadobudnutia účinnosti zákona č. 138/2003 Z. z., t. j. do 1. júna 2003.“ Týmto zjednocujúcim stanoviskom nálezu ústavného súdu sa eliminovala/odstránila odlišná interpretácia nálezu ústavného súdu aj samotným ústavným súdom...

3. ZÁVERY

1. Výklad nálezov ústavného súdu vydaných v konaní o súlade právnych predpisov nesmie byť popretím ich obsahu.

2. Vyrovnanie sa zákonodarcu s nálezmi ústavného súdu má svoju legislatívne, časové a ďalšie úskalí.

3. Z časových úskalí možno uviesť

- šesťmesačnú lehotu na zosúladienie právnych predpisov s ústavou ,
- skutočnosť, že účinky nálezu nastávajú ihneď jeho vyhlásením, pričom v poradí prvým z nich je podľa čl. 125 ods. 3 ústavy strata účinnosti nesúladných ustanovení právneho predpisu,
- ignorovanie splnenia povinnosti zakotvenej v čl. 125 ods. 3 ústavy má za následok stratu platnosti nesúladných ustanovení právneho predpisu.

4. Analyzujúc reakcie zákonodarcu na nálezy ústavného súdu vydané v konaní o súlade právnych predpisov je potrebné uviesť, že nesplnenie povinnosti podľa čl. 125 ods. 3 ústavy má/môže mať fatálne dôsledky z hľadiska aplikácie takého právneho predpisu. Pokiaľ sú však za nesúladne s ústavou vyhlásené „parciálne“, autonómne pôsobiace ustanovenia, je právny predpis aplikovateľný aj po vyhlásení nálezu a pri nesplnení povinnosti ustanovenej v čl. 125 ods. 3 ústavy.

5. Reakcia zákonodarcu na nález ústavného súdu by vždy mala zodpovedať štandardnej ústavnej, právnej a legislatívnej kultúre uplatňovanej v právnom štáte.

Contact – email

gajdosikova@concourt.sk